

Emne: SPRÅKDIDAKTIKK

Kode: SPD130

Studiepoeng: 30

Vedtatt: Vedtatt av Avdelingsstyret i møte 8. juni 2006 (sak A21/06)

Studieplanens inndeling:

1. Innledning

2. Mål

3. Innhold

4. Organisering og arbeidsformer

5. Vurdering

6. Pensum, kunnskapskilder og hjelpemidler til eksamen

1. Innledning

Dette er en studieplan for det obligatoriske faget Språkdidaktikk i Bachelor - faglærerutdanning for tospråklige lærere. Studieplanen må sees i sammenheng med planene for Pedagogikk 1 for tospråklige lærere (30 studiepoeng) og Morsmål (30 studiepoeng), som også er obligatoriske i studiet. I Pedagogikk 1 for tospråklige lærere skal studentene blant annet få kunnskaper om tospråklighet og tospråklig utvikling, norsk språk i kontrastiv belysning og ord- og begrepslæring. Morsmålsfaget skal gi dem den språk- og tekstfaglige basisen for arbeid som morsmålslærere i det aktuelle språket. Språkdidaktikken skal sikre det nødvendige didaktiske fundamentet.

Slik morsmålsfaget for elever fra språklige minoriteter beskrives i læreplaner og andre styringsdokumenter, ligger hovedvekt i morsmål i grunnleggende lese- og skriveopplæring. For å drive slik opplæring på en kvalifisert måte trenger lærerne et bredt og solid kunnskapsgrunnlag. I tillegg til teorier om lesing og skriving og metoder for tilrettelegging for det å lære å lese og skrive, inngår også temaer som språkstimulering og utvikling av metaspråklige bevissthet i en tospråklighetssituasjon.

Studiet skal gi kompetanse for undervisning i en rekke forskjellige språk. Utgangspunktet vil være prinsipper og tilnærmingmåter som vil være aktuelle uansett hvilket språk opplæringa i lesing og skriving vil foregå på, illustrert med metoder som er i bruk eller har vært i bruk i norsk lese- og skriveopplæring. Det vil bli anlagt et gjennomgående sammenliknende perspektiv i studiet, og det forutsettes at studentenes kunnskaper om og erfaring med lese- og skriveundervisning i de forskjellige språkene som er representert i studentgruppa, blir trukket inn i arbeidet med faget. Studentene vil også få mulighet til å fordype seg i de aktuelle språkene både gjennom den selvvalgte delen av pensum og gjennom oppgavearbeid.

Normalt forutsetter studiet at studentene har avslutta fagene Pedagogikk 1 og 2 for tospråklige lærere. I spesielle tilfeller kan det dispenseres fra dette kravet.

2. Mål

Hovedmålet for språkdidaktikkstudiet er at studentene skal få et godt didaktisk grunnlag for å drive opplæring i morsmål for språklige minoriteter i Norge.

Etter avsluttet studium skal studentene:

- ha gode kunnskaper om språkutvikling, språklæring og språklig bevissthet i et flerspråklig perspektiv
- ha innsikt i tospråklig undervisning og læreplaner for norsk som andrespråk og morsmål for språklige minoriteter
- ha innsikt i lese- og skriveteorier
- ha godt kjennskap til forholdet mellom tale- og skriftspråk
- ha oversikt over ulike metodiske tilnærminger til grunnleggende lese- og skriveopplæring og videreutviklingen av ferdighetene.
- kjenne til prinsipper og metoder for språkstimulering
- ha innsikt i lese- og skrivevansker
- ha innsikt i hvordan barnelitteratur, både skjønnlitterære tekster og faglitterære tekster kan brukes i undervisninga
- ha innsikt i sammensatte tekster og kunne bruke IKT som verktøy i undervisninga på en kritisk måte
- kjenne til ulike metoder for å vurdere muntlige og skriftlige ferdigheter

3. Innhold

I studiet skal studentene arbeide med temaer og problemstillinger som er nært tilknyttet hverandre. Viktige grunnlagskunnskaper vil bl.a. være innafor følgende hovedtema:

- Språkutvikling på to språk
- Lese- og skriveteorier og metoder
- Undervisning i barnelitteratur; muntlige, skriftlige og sammensatte tekster
- Vurderingsformer

Språkutvikling på to språk

Viktige grunnlagskunnskaper for språkdidaktikken vil være økt innsikt i hva det innebærer å leve i en tospråklig livssituasjon, særlig med tanke på de utfordringene tospråklige minoriteter står overfor når det gjelder å tilegne seg solide lese- og skriveferdigheter, slik at de kan få muligheter for å nyttiggjøre seg skolen på lik linje med elever som har undervisningsspråket som førstespråk. Samtidig må lærerne få forutsetninger for å hjelpe elevene til å utnytte det potensialet for språkbevissthet og kommunikativ fleksibilitet som ligger i tospråklighetssituasjonen. I de nye planene for grunnopplæringa legges det vekt på at elevene skal lære å sammenlikne språk – og kulturforhold, og her har elever som selv lever med flere språk og kulturer i sin hverdag, et

fortrinn som morsmålsundervisninga må dra veksler på – i samarbeid med flere fag. Studiet skal inneholde teori og metodiske tilnærminger for slik sammenliknende undervisning.

Faglige argumenter for morsmålsundervisning har vært behandla i faget Pedagogikk 1 for tospråklige lærere. Det er likevel behov for å utdype dem i språkdidaktikkfaget, spesielt argumenter som har å gjøre med forholdet mellom skrift og tale i forbindelse med grunnleggende lese – og skriveopplæring.

Sentrale undervisningstema vil være

- Språkutvikling på to språk, språkveksling og språkkontakt
- Morsmålstilegnelse, andrespråkstilegnelse og tospråklighet
- Språk og kultur i et sammenliknende perspektiv
- Arbeid med læreplanene i norsk som andrespråk og morsmål for språklige minoriteter

Lese- og skriveteorier og metoder

Innafor språkvitenskap, psykologi og pedagogikk er det arbeidet fram teorier om hva lesing og skriving dreier seg om, og hvordan lese – og skriveferdigheter utvikles fra barnets første møte med bokstaver og skriftbilder til den modne språkbrukerens brede og varierte reseptive og produktive skriftkyndighet.

Sentrale undervisningstema vil være

- Ulike lese- og skriveteorier og hvordan disse utfyller hverandre
- Ulike metoder i lese- og skriveopplæringa
- Funksjonelle lesestrategier
- Skriving i ulike situasjoner og sjangrer
- Forholdet mellom tale og skrift
- Årsaker til og symptomer på lese- og skrivevansker

Barnelitteratur og sammensatte tekster

Litteratur er en viktig del av språkfagene i alle land, også i Norge. Det er naturlig at det i dette studiet legges vekt på arbeide spesielt med barnelitteratur fra forskjellige land i et didaktisk perspektiv. Den faglitterære sjangeren møter barna tidlig på skolen gjennom pensumbøker. Arbeid med skolebøker fra forskjellige land er et viktig område i dette studiet.

Arbeid med sammensatte tekster har nå kommet inn i de fleste læreplanene som er knytta til språk. Sammensatte tekster viser til et utvida tekstbegrep hvor både skrift, lyd og bilde er satt sammen til et samla uttrykk. Digitale hjelpemidler og internett gir større tilgang til tekster på morsmålet og 2.språket.

Sentrale undervisningstema vil være

- Barnelitteratur og fagbøker på morsmål og 2.språket norsk
- Tekster som er sammensatt av skrift, lyd og bilder
- Digitale hjelpemidler og internett på morsmål og norsk

Vurderingsformer

I norsk skole har det i de senere årene vært økt oppmerksomhet om vurdering, og det har vært satset på styrking av lærernes vurderingskompetanse. Skal intensjonene i læreplaner og andre styringsdokumenter følges opp og elevene sikres et opplæringstilbud som er tilpassa forutsetningene deres, er det nødvendig at elevenes samlede muntlige og skriftlige språkferdigheter vurderes på en kyndig måte. Morsmåslærerne har her en viktig oppgave.

Sentrale undervisningstema vil være

- Vurdering og analyse av elevspråk, både muntlig og skriftlig
- Ulike vurderingsformer; tester og prosessorientert vurdering

4. Organisering og arbeidsformer

Studiet er nettbasert med fellessamlinger over ett år. Mye av læringa utvikles gjennom samhandling mellom studentene og faglærere. Det er derfor viktig med aktiv deltaking gjennom bruk av studiestøttesystem på nettet, og i undervisninga på samlingene.

Arbeidsformene vil variere mellom forelesninger, samtaler i større eller mindre grupper og ulike former for gruppearbeid. Mellom samlingene vil studentene få ulike former for oppgaver der utforskende virksomhet vil bli vektlagt i form av prosjektarbeid, og individuelt arbeid.

Obligatorisk studiedeltakelse

- Arbeid på nettet
- Studievurdering

Nærmere opplysninger om emner og tidspunkter for den obligatoriske studiedeltakelsen vil bli gitt i de årlige semesterplanene som legges på nettet ved studiestart. Det vises ellers til ”Regler for frammøte og studiegang” ved Avdeling for lærer- og tolkeutdanning.

Praksis

I studiet inngår obligatorisk praksis på to uker. Dette kan være observasjonspraksis og/eller veiledet praksis.

5. Vurderingsordning

Obligatoriske arbeidskrav

- Et prosjektarbeid knytta til ett hovedområde i studieplanen.

Prosjektoppgaven utføres i grupper, unntaksvis individuelt.

Obligatoriske arbeidskrav vurderes med vurderingsuttrykkene godkjent/ikke godkjent. Arbeidet inngår også som en del av mappebidragene. Endelig karakter blir ikke gitt før obligatoriske arbeidskrav er godkjent.

Avsluttende vurdering

Karakteren i faget fastsettes på grunnlag av to deler som hver teller 50 %.

Del 1. Mappe

- Ei mappe som inneholder 2-4 arbeider som er gjort gjennom året
Mappe må inneholde minst et individuelt arbeid og et gruppearbeid.

Del 2. Individuell muntlig eksamen

- Muntlige eksamen tar utgangspunkt i studiets hovedtemaer.

Både del 1 og 2 av eksamen må være bestått med karakter for å få slutt karakter i faget. Ved fastsetting av endelig karakter er del 2 utslagsgivende.

6. Pensum, kunnskapskilder og hjelpemidler til eksamen

Pensumlistene produseres av biblioteket og finnes på følgende adresse

<http://www.alt.hist.no/biblioteket/> på avdelingens hjemmesider. Pensumlistene redigeres av biblioteket. Spørsmål rettes til faglig ansvarlig.